

Adverbia (Příslovce)

1. Funkce adverbíí

Příslovce (adverbia) se v lingvistické literatuře někdy označují také jako cirkumstantiva — slova vyjadřující okolnosti. V syntaxi je adverbium dominováno verbem (slovesem), adjektivem i (jiným) adverbium. Adverbia končí nejčastěji na **-e/ě** (*dobře, pěkně, smutně*), **-o** (*smutno, hluboko, teplo, blízko*) a **-y** (*hezky, česky*).

2. Klasifikace adverbíí

Adverbia se sémanticky dělí podle typů okolností, které vyjadřují:

- **adverbia místa** odpovídají na otázku KDE, ODKUD, KUDY, KAM? (např. *dole, dolů, vpředu, dopředu, vzadu, dozadu, napřed, vpřed, předem, daleko, nedaleko, doma, domů, venku, ven, zvenku, dovnitř, zevnitř, zpět, zpátky, křížem krážem* atd.)
- **adverbia času** odpovídají na otázku KDY, ODKDY, DOKDY, JAK DLOUHO (JAK ČASTO)? (např. *brzy, hned, pak, potom, dávno, odedávna, odnepaměti, dlouho, zanedlouho, zakrátko, dnes, dodnes, zítra, pozítří, napřesrok, vloni, ráno, večer, odpoledne, občas, časem, chvílemi, věčně* atd.)
- **adverbia způsobu** odpovídají na otázku JAK, JAKÝM ZPŮSOBEM, JAK MNOHO (MOC)? (např. *dobře, výborně, rozumně, špatně, vesele, vysoce, snadno, nahlas, mlčky, z paměti, potichu, rychle, trochu, málo, úplně, vůbec* atd.)
- **adverbia příčiny** odpovídají na otázku PROČ, Z JAKÉ PŘÍČINY, ZA JAKÝM ÚČELEM? (např. *hlady, smíchy, vzteky, bezdůvodně, úmyslně, neúmyslně, náhodou, schválně, naschvál, navzdory* atd.)

3. Stupňování adverbíí

3. 1. Komparativ (druhý stupeň) adverbíí:

- U nejméně frekventovaných adverbíí tvoří nepravidelně: *dobře — lépe (líp), zle/špatně — hůře (hůř), brzy — dříve (dřív), dlouho/dlouze — déle, vysoko/vysoce — výše (výš), nízko/nízce — níže (níž), mnoho — více, málo — méně (míň), těžko/těžce — tíž, snadno — snáze (snáz)/snadněji, hluboko — hloub/hlouběji, široko/široce — šíře/šířeji, úzko/úzce — úžeji.*
- V ostatních případech se tvoří pomocí sufixů **-eji/-ěji** (alternace *k : ě, h : ž, ch : š*); např. *hladký — hladčeji, řídký — řidčeji, hluboký — hlouběji* atd.

3. 2. Superlativ (třetí stupeň) adverbíí:

- Tvoří se podobně jako superlativ u adjektiv přidáním prefixu **nej-** ke komparativu: *lépe — nejlépe, hlouběji — nejhlouběji* atd.